

תפלה שחרית-Tefila 101

תהלה לדוד (תהלים קמה')-Lesson 20

Source 1

תהלה לדוד that were added to פסוקים

אשרי יושבי ביתך, עוד יהללוך סלה (תהלים קג', יט').
אשרי העם שככה לו, אשרי העם שה' א-לדיו (דברי הימים א', טז', לא').
תהלה לדוד, ארוממך אלו-הי המלך... (תהלים קמה');
ואנחנו נברך י-ה, מעתה ועד עולם, הללויה-ה (תהלים קטו', יח').

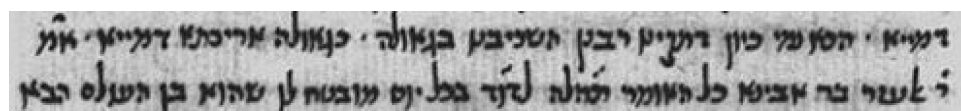
Source 2

מסכת ברכות-ד', ב'- אמר רבי אלעזר אמר רבי אבינא: כל האומר (תהלים קמ"ה) תהלה לדוד בכל יום שלש פעמים - מובטח לו שהוא בן העולם הבא. מאי טעמא? אילימא משום דאתיא באל"ף בי"ת - נימא (תהלים קי"ט) אשרי תמימי דרך, דאתיא בתמניא אפי"ן; אלא משום דאית ביה (תהלים קמ"ה) פותח את ידך. נימא הלל הגדול דכתיב ביה: (תהלים קל"ו) נתן לחם לכל בשר? אלא: משום דאית ביה תרתי. אמר רבי יוחנן: מפני מה לא נאמר נו"ן באשרי? מפני שיש בה מפלתן של שונאי ישראל, דכתיב: (עמוס ה') נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל. במערבא מתרצי לה הכי: נפלה ולא תוסיף לנפול עוד, קום בתולת ישראל. אמר רב נחמן בר יצחק: אפילו הכי חזר דוד וסמכן ברוח הקדש, שנאמר (תהלים קמ"ה) סומך ה' לכל הנפלים.

Translation: Rabbi Eleazar said and Rabbi Avina said: Anyone who recites Psalm 145: Tehila L'David each day, three times per day, is promised a place in the Next World. What is the reason? You might think that it is because the verses in the Psalm are written in Aleph-Bet order, then let the person read Psalm 119 which is not only written in Aleph Bet order and there are eight verses for each letter of the alphabet. The reason therefore must be because in Psalm 145 we find the verse: Opens his hands and feeds all mankind. If that is the reason, then let him read Psalm 136 in which it is written: and he gives food to everyone. The reason to read Psalm 145 is because it has both--the verses are in aleph bet order and it contains the verse : Opens his hands and feeds all mankind. Rabbi Yochanon said: why is there no verse for the letter "Nun" in Ashrei? Because there is a verse that begins with the letter Nun that prophesizes the downfall of Israel's enemies as it is written (Amos 5): Fell and will not be able to rise, the young maiden Israel. In Israel they interpreted the verse differently: Fallen and she will no longer fall, the young maiden Israel. Rav Nachman the son of Yitzchak said: Because of this prophesy, King David referred to the issue in the next verse when he wrote by way of prophecy: G-d supports all those who fall.

Source 3

Paris, Bibliotheque Nationale Hebrew 671¹

1. To access handwritten manuscripts of the Talmud visit here:
<http://web.nli.org.il/sites/nli/Hebrew/collections/jewish-collection/Talmud/Pages/default.aspx>

תפלת שחרית-101 Tefila

Source 4

תשובות רב נטרונאי גאון – ברודי (אופק) אורה חיים סימן לח–כשאמרו חכמים (ברכות ד', ע"ב) כל האומר תהלה לדוד (תה' קמה') בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא, לא אמרו או שתיים או שלוש פעמים, ומשמע אפילו פעם אחת. אלא חכמים האחרונים התקינו לישראל שבעיירות לומר בפסוקי דזמרא ובסידרא ובמנחה, שמא יפשעו בפעם או בשתיים, תשתייר אחת בידם, לא מפני שחייב לאומרה שלש פעמים. וראיה לדבר, דהא שבת אין בה סידרא בשחרית, ואין בה תהלה לדוד אלא שתי פעמים. ואף בקדושה דסידרא בשתי ישיבות תהלה לדוד אומרים, ובבית רבינו שבבבל תהלה לדוד אנו אומרים, אבל בשאר בתי כנסיות יש שאומרים תהלה לדוד ויש שאומרים יענך ה' ביום צרה, וסומכין לומר: שבת תוכיח, שאין אומרים בה אלא שתי פעמים.

Translation: When our sages wrote (Brachos 4,2) Anyone who recites Tehila L'Dovid every day is guaranteed a place in the next world, our sages did not write that it should be recited two times or three times per day. The gemara meant that even if he recites Tehila L'Dovid only once per day. It was the later Sages who established that Jews living in cities should recite Tehila L'Dovid in Pseukei D'Zimra, in OOvah L'Tzion and in Mincha just in case they should fail the first or second time to have the right intentions that they would have a third chance to recite Tehila L'Dovid properly. But they did not require that it be read three times because there is a requirement to read it three times per day. Proof of this can be found from our practice on Shabbat. On Shabbat we do not recite OOvah L'tzion in Schacharit. On Shabbat we only recite Tehila L'Dovid twice. In addition, there is a dispute as to whether we need to recite Tehila L'Dovid before OOvah L'Tzion each morning. In two yeshivos and in our Rabbi's Yeshiva in Babylonia we recite Tehila l'Dovid before OOvah L'Tzion but in other synagogues there are those who recite Tehila L'Dovid before OOvah L'Tzion and there are those who recite Ya'ancha Hashem B'Yom Tzarah. They rely on the fact that on Shabbat we recite Tehila L'Dovid only twice.

Source 5

סדר רב עמרם גאון (הרפנס) שחרית של שבת–וצריך להזכיר מעין המאורע כל יום, בין שבת בין ר"ח בין מועד. ומזכיר בשבת. הנה לנו כי אתה אבינו, ותמלוך עלינו מהרה כי אתה מלכנו. ברוך אתה ה' מקדש השבת. וכשיזדמן ראש חדש מזכיר מקדש השבת וישראל וראשי חדשים. ובמועד מקדש ישראל והזמנים. וכן בראש השנה וביום הכפורים מעין שלהם. ומחזירין את התורה למקומה. ועומדין בתפלת המוסף, אבות וגבורות וקדושת השם.

Translation: In the final Bracha after reading the Haftorah, the reader must refer to the special character of the day, whether it is Shabbos, Rosh Chodesh or Chol Ha'Moed. This is what he says on Shabbos: Allow us to rest, our father and assert Your hegemony soon because You are our King. Baruch ata Hashem Mikadesh Ha'Shabbos. If that Shabbos is also Rosh Chodesh, he concludes with Mikadesh Ha'Shabbos V'Yisroel V'Roshei Chdoshim. If that Shabbos is also Chol Ha'Moed he concludes with Mikadesh Yisroel V'Ha'Zmanim and on Rosh hashonah and Yom Kippur with the appropriate concluding Brachos for those days. They then return the Torah to its ark. They stand to recite Tefilas Mussaf, Avos Gevuros and Kedushas Ha'Shem.

תפלת שחרית-101 Tefila

Source 6

ראבי"ה ח"א – מסכת ברכות סימן ד'–מר ר"א בר אבינא כל האומר תהלה לדוד בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא. ונהגו העם לומר ג"פ ביום כנגד ג' תפלות, ומיהו לא גרסינן ג"פ ביום בגמרא.

Translation: Rabbi Eleazar said and Rabbi Avina said: Anyone who recites Psalm 145: Tehila L'Dovod each day is promised a place in the Next World. It became the custom among the people to recite it three times a day as against the three prayers that we recite each day. But in our version of the gemara, it is not written that it is to be recited three times a day.

Source 7

ספר שבולי הלקט ענין תפילה סימן ז'–תניא אמר ר' אלעזר ב"ר אבינא כל האומר תהלה לדוד בכל יום מובטח לו שהוא בן העולם הבא ואוקימנא מטעם דאתיא באל"ף בי"ת ומשום דכתיב ביה פותח את ידך: כתב ר' ישעיה זצ"ל שמעתי טעם בדבר שבכל התהלה יש ווי"ן באמצע חוץ משני פסוקין שאין בהם ווי"ן באמצע. חנון ורחום ה' ארך אפים וגדל חסד, קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת. סימן נתן לך בראשי התיבות ח"ק א"ל ח' מחנון ק' מקרוב הרי ח"ק א' מארך ל' מלכל הרי א"ל לומר לך חק א–ל הוא לאמרו בכל יום. וכדי שלא יפגע אדם מלאמרו תיקנו שיאמרו אותו ג' פעמים דאי אפשר דלא לימריה דא זימנא. ויש אומרים מה שתקנו לאמרו ג' פעמים כנגד ג' אבות.

Translation: We learned that Rabbi Eleazar the son of Rabbi Avina said: Anyone who recites Psalm 145: Tehila L'Dovod each day is promised a place in the Next World. The gemara gives the reason that this Psalm contains within it verses that follow the Aleph Bet order and the verse: Opens his hand. Rabbi Isaiah wrote: I heard a reason in the matter that in the middle of each verse of Ashrei there is the letter "Vav" except for the verses: Chanun V'Rachum Hashem Erech Apayim and Korav Hashem L'Chol Korav L'Chol Asher Yikrahu. The first letters of both sections of those verses joined together create the words "Chok Ail" The letter "Chet" from Chanun; the letter "Koof" from Korav; the letter "Aleph" from Erech and the letter "Lamed" from L'Chol. This is to teach you it is a Chok Ail (law from G-d) to recite this Psalm every day. So that a person would not fail to recite Ashrei with the proper thoughts at least once a day, they provided that it be recited three times a day. There are those who say that the practice to recite Ashrei three times a day began in order to remind us of the Three Forefathers.

Source 8

פני יהושע–מסכת ברכות דף ד' עמ' ב'–אמר ר"א אמר רבי אבינא כל האומר תהלה לדוד בכל יום שלש פעמים מובטח בו. ונראה שהכוונה בזה שע"י שיאמר זה המזמור ג"פ בכוונת הלב בתלת זימני הוי חזקה ותתחזק האמונה האמיתית בלבו, שכל העולם כולו לא נברא אלא לצוות לזה למי שעוסק בתורה שנתנה ע"י כ"ב אותיות הא"ב שיש בזה המזמור. וכל הנבראים והנעשים לא נבראו אלא בשביל כך כנודע. ויכוון ג"כ בפסוק פותח את ידך ומשביע לכל חי שהקב"ה זן ומפרנס עולמו מקרני ראמים עד ביצי כנים וכולם מתפרנסים שלא ביגיעה ושלא בצער וכדכתיב לעיל מיניה בזה המזמור עיני כל אליך ישכרו ואתה נותן להם את אכלם בעתו...נמצא שמתוך כך בודאי יעשה מלאכתו עראי ומלאכת שמים קבע כמ"ש חז"ל שכל העושה כך זה וזה נתקיימו בידו. וזה שאמר מובטח לו שהוא בן עולם הבא

תפלת שחרית-101 Tefila

וק"ל. והשתא אתי נמי שפיר שתקנו חכמים לומר כל ה' פעמים ביום ולא בלילה סמוך לתפילת ערבית משום שעיקר יגיעות ועמל האדם במלאכתו הוא באותו זמן שאחר תפילת שחרית וכדכתיב יצא אדם לפעלו ולעבודתו עדי ערב עד אחר תפלת המנחה, כן נראה לי.

Translation: Rabbi Eleazar said and Rabbi Avina said: Anyone who recites Psalm 145: Tehila L'Dovod each day, three times per day, is promised a place in the Next World. It appears that the intention of this rule is that if one recites this prayer with the proper thought three times a day, it becomes a Chazaka. His faith will be strengthened in his heart because the whole world was created only so that we spend time learning Torah that was written in the 22 letters of the Hebrew Alphabet that are in this psalm. And everyone was created for that purpose. Three times a day one should concentrate on the meaning of the verse: You open your arms and feed all living beings. This means that G-d feeds his whole world from the horns of the wild oxen to the eggs of the bugs. All of them are nurtured with little effort and without pain as it is written earlier in Psalm 145: The eyes of everything look to you and you give each one his food at the right time. It follows from that rule that a person should make his work secondary and his work for G-d primary as our Sages taught us that those who follow that rule will have this and that happen to them. This is also what is meant by the gemara's statement that he is guaranteed a place in the Next world. Based on this it is easy to understand why the three times that we recite Ashrei are during the daytime and none are at night as part of Maariv. The reason is that the majority of time that a man spends in his vocation is the time after the morning prayers, as it is written: A person goes out to his work until evening meaning until after the time to recite the afternoon prayer.

Source 9

מהרש"א- ברכות ד'-ב'-ומשני דאית ביה תרתי השייכים להדדי דהתורה היא מזון הנפש והלחם מזון הגוף וכדאמרינן אם אין קמח אין תורה ואם אין תורה אין קמח.

Translation: The gemara teaches us that Ashrei contains within it two reasons why it should be recited and each reason is tied into the other. Torah learning is food for the soul and bread is food for the body. This is an idea that mimics the saying: If there is no flour there is no Torah and if there is no Torah there is no flour.

Source 10

ספר יסודות התפלה- ומתוך שהתפלה באל"ף בי"ת התחבבה על העם, שהיה מתפלל תפלותיו בעל פה.

Translation: Reciting a prayer whose lines follow each other in Aleph-Beit order was dear to the people since they were reciting the prayers by heart.

Source 11

מקראות כבוונתם מאת מאיר וייס, מוסד ביאליק, תשמ"ח דף 264

מה ראו חז"ל שבחרו במזמור זה והעדיפוהו על כל מזמורי תהילים אחרים? לפי דעת הגמרא, שניים היו טעמיהם⁹. אחד פנימי, רעיונו של המזמור, ואחד חיצוני: צורתו, האקרוסטיכון האלפביתי של מיבנהו. אפשר להבין, שחז"ל בחרו במזמור זה שישמש תפילה קבועה בשל צורתו, הואיל וצורה זו יפה לזכרון. עם

תפלה שחרית-101 Tefila

Translation: What did our Sages see in this chapter of Tehillim (Ch. 145) that they chose it to be a central part of the prayer service and preferred it over the other chapters of Tehillim? According to the opinion expressed in the Gemara, two reasons explain why it was chosen. One reason is internal-the theme of the chapter; and one is external-its form, an alphabetical acrostic. It is possible to conclude that our Sages chose this chapter to be a part of the fixed text because of its form since an alphabetical acrostic is easy to memorize.

תהלה לדוד' (תהילים קמה)

זאת עולה השאלה, האין צורה זו פוגמת בתוכן המזמור? האין האקרוסטיכון
כובל באזיקים את הבא לשפוך את לבבו?
בעל-הביאור בפתיחה לפירושו לתה' כה קובע שביצירות אשר נתחברו
באקרוסטיכון, נמצאים ליקויים 'על ב' דרכים':

Translation: The foregoing reason does give rise to the question: does not the form of the poem damage the content of the poem? In other words, does not trying to work within the framework of an alphabetical acrostic handcuff the author who is simply trying to spill out his heart?

The Ba'Al Ha'Biur² in his introduction to his commentary on Tehillim so establishes that poems that were composed as alphabetical acrostics are faulty on two grounds:

(א) מליצת אותן השירים לא תהיה נשגבת כל כך כמליצת אילו השירים
אשר תיקנם המשורר מכל וכל כפי התפעלות נפשו, בלי לתת מועקה
ברעתו לשמור את סדר הא"ב בפסוקיהם, כי בעת אשר יחשוב למצוא
מאמר המתחיל באות הראוי לבוא עתה כפי הסדר, תחקרר נפשו ותאבד
קצת מהתפעלותה פעם מעט ופעם הרבה הכל כפי זמן ההפסק, כידוע לכל
משכיל בדרכי הנפש. (ב) לא יחברו מאמריהם חיבור נאה אבל יהיה כל
אחד בפני עצמו מאמר משכיל מוסר בלי המשך-מה גם אל המאמר הקדם
גם אל המאמר שלאחריו. ויש שיחברו ב' או ג' או ד', אך כולם לא יחברו.
הנמשך מזה שתוכל לחסר מאמר אחד או איזו מאמרים מן השיר מבלי
שתאבד קצת מן העניין הכולל, ותפקד אס-כן האחדות המקובלת על
הנפש.

Translation: The poetic value of those poems that are forced into the format of an alphabetical acrostic will not be as lofty as the language of a poem in which the author was not burdened by a format wherein he is free to write as he pleases by not restraining himself to keeping within the alphabetical format. That is because while trying to find a word that fits the alphabetical format, his soul is restrained and the quality of his work is diminished, sometimes by a little and sometimes by much, all depending on how hard he has to work to find the word that fits the form as all who have tried know. (2) The composition will not become a pleasant and flowing composition but each line will stand on its own, conveying a message that is not linked to what comes before and what follows after. Perhaps two, three or four lines will be linked but all the lines of the poem will not be linked. What follows is that the author could have omitted one or more of the lines without harming the message of the poem and what would remain would still appeal to the heart.

2. יואל ברי"ל (ראשי תיבות: בן ר' יהודה ליב (1760–1802), מפעילי תנועת ההשכלה בברלין, פרשן מקרא, בלשון ואיש חינוך, מעורבי "המאסף".

הנפש.
drawbacks
על דברי בעל הביאור יש להוסיף עוד הערה חשובה מאוד. המגרעות, שציין
בשירים האלה, אינן — כפי שאולי תושב הקורא — מגרעות של צורה
בלבד. כי כבר לימדונו חוקרי השירה, בייחוד בעשרות השנים האחרונות, כי אין
בשיר 'תוכן' ו'צורה'; אין עצמות השיר משהו המסתתר מאחורי ביטויי הלשוני.
אין גוף השיר מתלבש בלבוש משפטי, מלותיו, הגיו, אלא משפטי, ביטוייו,
מלותיו הם-הם גוף השיר¹⁰.
ואכן לא־מעטים הם הפרשנים החדשים שאינם מודים כלל בערכו של מזמור
קמה¹¹, מיעוטם מודים במקצת¹², ויחידים בלבד חשים בכוח העצור בו, בעושרו

Translation: To the words of the Ba'Al Ha'Biur, we need to add one more important point. The drawbacks that he pointed to concerning these types of poems are not-as perhaps the reader thinks-drawbacks to the form only because critics of poems have already taught us, particularly in the last few decades, that a poem does not have a separate content and form; the theme of the poem does not hide behind the words. The body of the poem is not defined by its lines or words or sounds but instead its lines, phrases and words are the essence of the poem.

Therefore there are more than a few of the modern commentators who do not acknowledge at all the value of Chapter 145 of Tehillim; some admit that it has some value and only a minority recognize its strength and its richness.